

הלכות תפילין - ז

תפילין בלילה

בא יג

(ט) והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך, למען תהיה תורת ה' בפיהך כי ביד חזקה הוצאך ה' ממצרים:
(י) ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה:

ביצה טו, א

היה בא בדרך ותפילין בראשו ושקעה עליו חמה, מניח ידו עליהם עד שמגיע לביתו.

מנחות לו, ב

אמר רבינא הוה יתיבנא קמיה דרב אשי וחשך והניח תפילין, ואמרי ליה לשמרן קא בעי להו מר, ואמר לי אין, וחזיתיה לדעתיה דלאו לשמרן הוא בעי, קסבר הלכה ואין מורין כן.

שוע"ר סי' יח

א מאימתי מברך על הציצית, יש אומרים משיכיר בין תכלת שבה ללבן שבה, שנאמר וראיתם אותן, משעת ראייה והכרת התכלת מתחיל החיוב. ויש אומרים דשעת ראייה נקרא משיעלה עמוד השחר, שאז יכולים לראות את הציצית, ואע"פ שאינו מכיר בין התכלת שבה ללבן שבה יכול לברך עליה, דכבר חל עליה שעת החיוב, וכן נוהגין. ומכל מקום טוב לזהר לכתחלה שלא ללבוש את הטלית בברכה עד שיכיר בין תכלת שבה ללבן שבה.

ז המתעטף בציצית קודם שיעלה עמוד השחר, כגון בימי הסליחות לא יברך עליהן, ולכשיאור היום ימשמש בציציותיו ויברך עליהן.

שוע"ר סי' ל

א לילה זמן תפילין הוא מן התורה, שזה שנאמר ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה, שמשמעו ימים ולא לילות, אין הכתוב מדבר בחוקת התפילין אלא בחוקת הפסח, שנאמר למעלה ועבדת את העבודה הזאת וגו'. אבל חכמים אסרו להניח תפילין בלילה, מפני שהוא זמן שינה, וגזירה שמא ישכח וישן בהם, ואסור לישן בתפילין מטעם שיתבאר בסי' מ"ד.

ולכן אף לאחר שעלה עמוד השחר שהוא יום לכל המצות האמורות בתורה, אסור להניחן עד שתגיע עת קימה משינה לרוב בני אדם, דהיינו עד שיאיר היום בכדי שיראה את חבירו ברחוק ד' אמות ויכירנו.

ב אם הניחן קודם צאת הכוכבים וחשכה עליו, אפילו הן עליו כל הלילה מותר. ואין מורין כן הלכה למעשה, שמא יבאו להניחן לכתחילה בלילה. ולכן לא יעשה כן אלא בינו לבין עצמו, אבל לא ברבים, שמא יטעו לומר שמותר להניחן לכתחילה בלילה. אלא אם כן הוא בבית המדרש, שביושבי בית המדרש אין לחוש שיטעו.

ואם לא חלץ תפיליו כשהגיע צאת הכוכבים מפני שלא היה לו מקום לשמרן, ונמצאו עליו כדי לשומרן, מותר ומורין כן (וצריך שיאמר לרואים שעושה כדי לשומרן). אבל אסור להניחן עליו לכתחלה בלילה כדי לשומרן.

ג היה רוצה לצאת לדרך בהשכמה קודם שיאיר היום, יכול להניחן קודם יציאתו, וכשמגיע זמנו ימשמש בהן ויברך, שאין לחוש שמא ישן בהם כיון שהשכים ויצא לדרך. במה דברים אמורים בהולך ברגליו, שאינו יכול לישן בהילוכו. אבל הרוכב או יושב בקרון שיוכל לישן אסור להניחן קודם זמן.

ד היה בא בדרך ותפילין בראשו ושקעה עליו חמה, דהיינו צאת הכוכבים, ואינו רוצה לחולצן ולישא אותן בידו שמא יפלו מידו, מניח ידו עליהם עד שמגיע לביתו, מפני הרואים שלא יטעו לומר מותר להניח תפילין לכתחילה בלילה. וכן היושב בבית המדרש ותפילין בראשו וקידש עליו בערב שבת ויום טוב, שאין זמן תפילין, ואינו יכול לחלוץ ולהניחן שם בבית המדרש שבשדה מפני שאינו מקום המשתמר, מניח ידו עליהן עד שיבא לביתו, שמשום בזיון התפילין התיירו להכניסן דרך מלבוש לעיר.

שוע"ר סי' נח

ב (זמן קריאת שמע של שחרית) מן התורה הוא משעלה עמוד השחר, שאז מקצת בני אדם רגילים לקום ממטתם. ואע"פ שהם מועטים, הרי אמרה תורה ובקומך, לשון יחיד, לומר שהולכין אף אחר המיעוט. אבל הקורא קודם לכן לא יצא ידי חובתו מן התורה, שאף שמקצת בני אדם קמים גם כן קודם עלות השחר, מקרה הוא ואין הולכין אחריו.

וחכמים עשו הרחקה וגדר ותקנו שלא יקרא לכתחלה עד שעה שדרכן של רוב בני אדם לקום ממטתם, דהיינו שיאיר היום כל כך עד שיראה את חבירו ברחוק ד' אמות ויכירנו.

ו מי שהוא אנוס ... יכול לקרותה בביתו מיד שעלה עמוד השחר ... מכל מקום אין להקדים לומר יוצר אור כל כך בהשכמה עד שיכיר עכ"פ בין תכלת ללבן.

שוע"ר סי' פט

א תפלת השחר זמנה מתחיל מעלות השחר. אלא שלכתחלה מצוה להתחיל עם נץ החמה, דהיינו אחר יציאתה ולא קודם לכן, משום שנאמר יראוך עם שמש וגו'.

פסקי הסוד

אין להניח תפילין אחר תחלת השקיעה.